

dan, der medførte disse Følger, saaledes vilde det efter min Mening ogsaa være heldigere, om der var en fælgelig Lov angaaende denne Art af Hjælp af det Offentlige, for ikke at blande dem sammen og for heller ikke i den offentlige Bevidsthed at lade dem komme til i nogen Maade at være lige-stillede. Da det Udvalg, som blev nedsat i Fjor, ikke blev færdigt med sit Arbejde, antager jeg, at der igjen i Nar vil blive nedsat et Udvalg, og der vil da blive rig Veilighed til gennem et eller andet Medlem af Udvalget at faae fremsført for Udvalget de Bemærkninger, som man har at gjøre, og der vil jo da ogsaa her i Thinget komme til at foreligge en Betænkning. Efter det Foredrag, som blev holdt af den foregaaende Aaler, og paa Grund af denne sidste Omstændighed skal jeg ikke udtale mig videre om denne Sag, som der for Næsten kunde være mange andre Ting at mærke ved, skjøndt jeg dog tror, at de vigtigste Punkter, nemlig de, som der har været mest Strid om, allerede ere delvis berørte.

Thorup: Det Spørgsmaal, som vi nu i Dag underkaste en Drøftelse i dette Thing, er jo et af de Spørgsmaal, som vistnok i den seneste Tid har tildraget sig en større Opmærksomhed, da det jo er et Spørgsmaal, som ikke blot har Interesse for Landets enkelte Provindser men for hele det danske Folk. Hvad der vistnok nærmest og særligt har bidraget til at vække Opmærksomheden for Omordningen af Fattigvæsenet, tror jeg er den økonomiske Side af Sagen. Man veed jo nok, at Udgifterne til Fattigvæsenet stige Nar for Nar i en ikke ubetydelig Grad, og det vil saaledes ses af de statistiske Oplysninger fra Sogne-raadene og Kjøbstadskommunerne, at Udgifterne til Fattigvæsenet i 1861 have været 1,770,174 Rd., hvortil de i 1870 have været 2,810,544 Rd., saa at der altsaa har været en Forhøielse i 10 Nar af 1,040,370 Rd., eller med andre Ord, de ere stegne med 59 pCt. — Se vi dernæst hen til, hvorledes Forholdet stiller sig mellem Landet og Kjøbstæderne saa vil man komme til et ganske eiendommeligt Resultat, idet man nemlig vil se, at samtlige Sognekommuners Udgifter til Fattigvæsenet i Maart 1861 have været 1,160,400 Rd., hvortil de i 1870 have været 1,959,479 Rd., saa at de altsaa ere stegne med omtrent 70 pCt. Det er navnlig i Sylland, at Udgifterne i disse 10 Nar ere tillagne i uforholdsmæssig Grad, idet de nemlig der ere stegne med 80 pCt., medens de paa Derne kun ere stegne med 60 pCt. omtrent. Man har her i Dag fremsat den Paastand, at Stigningen navnlig er foregaaet i Kjøbstæderne; men jeg skal minde om, at Kjøbstædernes Udgifter til Fattigvæsenet i samme Tidsrum kun ere stegne med omtrent 65 pCt., og at Kjøbenhavns Udgifter kun ere stegne med lidt over 25 pCt. Men idet jeg nævner disse Tal, indrømmer jeg, at, naar man veier Udgifterne til Fattigvæsenet pr. Individ,

blive Udgifterne pr. Individ størst i Kjøbenhavn, hvilket jeg utrykkeligt bemærker for ikke at blive misforstaaet. Naar nu de statistiske Oplysninger vise, at Udgifterne til Fattigvæsenet stige i forholdsvis større Grad paa Landet end i Kjøbstæderne, saa tror jeg, at det ikke er berettiget at komme frem med den Tanke, som man lidt hører, at Kjøbstæderne blive forurettede paa Grund af den stærke Indvandring. Naar jeg har nævnt disse Tal, har jeg ikke gjort det, for derved at vise, Fattigdom, Nød og Elendighed i disse 10 Nar er steget — det er langtfra Tilfældet — man maa tværtimod sige, at Landets Befolkning er gaaet frem i materielt Velvære. Vil jeg nu spørge mig om, hvad der er Aarsagen til, at Udgifterne til Fattigvæsenet i disse 10 Nar ere stegne i en saa betydelig Grad, saa er dette en Opgave, som jeg ikke tør tiltro mig selv at løse. Man kan sige, at Folke-mængden i disse 10 Nar er tillagen med 10 pCt., og at Fattiglemmernes Antal i samme Tidsrum er steget i samme Forhold; men jeg indrømmer ikke, at det er absolut nødvendigt, at, fordi Folke-mængden stiger, derfor ogsaa Udgifterne til Fattigvæsenet skulde stige — det er naturligt, men ikke absolut nødvendigt. Hvad jeg derimod tror, at der bidrager til, at Udgifterne til Fattigvæsenet stige i en saa væsentlig Grad, er vor sociale Udvikling i det Hele. Den sociale Udvikling fører med sig, at Enhver vil leve bedre og kostbarere end hidtil. Nu er der vel sagt, at der ikke er gjort Noget for de Fattige siden 1803 — og det kan maaske være rigtigt, naar man alene tager Hensyn til Lovgivning, hvorvel denne siden den Tid er bleven forandret blandt andet ved Plakaten af 1839 — men naar man ser paa Forholdene paa Landet som ogsaa i Kjøbstæderne, maa man indrømme, at Fattiglemmernes nu bø langt hyggeligere og leve langt bedre end for tyve, tredive Nar tilbage. Dette kan Ingen bestride, hvor meget man end hører om de Fattiges Nød og Elendighed. Dels vistnok som Følge heraf og tillige som Følge af, at Priserne paa Livsformødenhederne ere stegne, ere da Udgifterne til Fattigforsørgelsen tillagne. Dette var nu Sagen, set fra den økonomiske Side. Men se vi den fra den anden Side, fra Humanitets-hensynet, der blev saa stærkt fremhævet af det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgfreds (N. Jensen), saa siges der, at den store Del af Befolkningen ønsker, at der skal anvendes større Humanitet over for de Fattige. Jeg tror alligevel, at de, som komme frem med disse Tanker, maaske gjøre vel store Fordringer til Samfundet; men alligevel mener jeg, at man ved et Forslag af den Natur som det her foreliggende, bør tage begge Hensynene, baade Hensynet til det økonomiske og til Humaniteten. Nu er det altsaa Spørgsmaalet, om det foreliggende Forslag kan løse disse to Opgaver. Jeg maa her indrømme, at Forslaget vistnok indeholder mange væsentlige forbedrende Bestemmelser fremfor vor nu-